

Z HISTÓRIE ČESKOSLOVENSKEJ FUTUROLOGIE V. – FRANTIŠEK PETRÁŠEK A ROZVOJ FUTUROLOGIE V ČESKOSLOVENSKU

IVAN KLINEC

FROM THE HISTORY OF THE CZECHOSLOVAK FUTUROLOGY V. – FRANTIŠEK PETRÁŠEK AND THE DEVELOPMENT OF FUTUROLOGY IN CZECHOSLOVAKIA

ABSTRAKT

František Petrášek bol veľkou osobnosťou českej a československej futurologie, rozvoju ktorej venoval veľké úsilie a obrovské množstvo času a energie. Podarilo sa mu položiť základy futurologie v Československu v čase, keď spoločnosť a politika boli orientované na krátke časové horizonty a presadzovanie záujmu o budúcnosť vyžadovalo obrovské úsilie a silu osobnosti.

KLÚČOVÉ SLOVÁ: *futureology, science, civic activities, civic futureology*

ABSTRACT

František Petrášek was great personality of Czech and Czechoslovak futurology, the development of which devoted a lot of effort and a huge amount of time and energy. He managed to lay the foundations of futurology in Czechoslovakia at a time, when society and politics were focused on the short term and promoting interest in the future require a huge effort and force of personality.

KEY WORDS: *futureology, science, civic activities, civic futureology*

Úvod

František Petrášek bol veľkou osobnosťou českej a československej futurologie, rozvoju ktorej venoval veľké úsilie a obrovské množstvo času a energie. Podarilo sa mu položiť základy futurologie v čase, keď spoločnosť a politika boli orientované na krátke časové horizonty a presadzovanie záujmu o budúcnosť vyžadovalo obrovské úsilie a silu osobnosti. František Petrášek mal oboje, bol veľkou osobnosťou a zároveň vynaložil obrovské úsilie pre vybudovanie základov futurologie a jej rozvoj po roku 1989. František Petrášek bol vynikajúcim pedagógom, o čom svedčia desiatky absolventov Vysokej školy ekonomickej, ktorých viedol pri spracovaní diplomových prác, rovnako ako aj množstvo absolventov, ktorí so záujmom navštevovali jeho prednášky a semináre. František Petrášek bol však predovšetkým veľkým človekom, ktorý do toho, čo robil, vkladal celé svoje srdce. Pre množstvo ľudí bolo stretnutie s pánom docentom Františkom Petráškom obrovským zážitkom a preto vždy radi navštevovali podujatia, ktoré organizoval. Ľudský a priateľský prístup docenta Františka Petráška spolu s jeho odbornými vedomosťami a kvalitami položili základy futurologie a futurologického myslenia v Českej republike, rovnako ako predtým v Československu.

Vzdelanie

František Petrášek sa narodil 18. novembra 1934 v Prahe. V rokoch 1952 až 1956 študoval na matematicko-fyzikálnej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe a diplomovú prácu na tému Teorie vyvolávacieho procesu obhájil v roku 1956 na Katedre fyziky pevných látok. V rokoch 1962 až 1968 absolvoval aspirantské štúdium v odbore ekonomika priemyslu na Vysokej škole ekonomickej v Prahe, kde v roku 1968 obhájil kandidatskú prácu na tému Příspěvek k prognostice empirických věd a jejich společenského účinku. V rokoch 1970 až 1972 absolvoval doktorské štúdium na filozofickej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe v odbore logika a doktorskú prácu obhájil v roku 1972 na Katedre logiky na tému Gnoselogický mechanismus empirické přírodovědy.

Pedagóg

František Petrášek pracoval v rokoch 1957 až 1967 ako asistent a neskoršie ako odborný asistent na katedre technológie Vysokej školy ekonomickej v Prahe. V rokoch 1967 až 1969 pracoval ako výskumný a vedecký pracovník Výskumného ústavu ekonomiky priemyslu a stavebníctva pri Vysokej škole ekonomickej v Prahe. V rokoch 1970 až 1976 pracoval ako výskumný pracovník na Ústave pre ekonomiku a riadenie vedeckotechnického rozvoja v Prahe. V rokoch 1977 až 1980 pôsobil v Poľsku, kde pracoval ako výskumný pracovník a docent na Osrodku badań prognostycznych (Centrum prognostických výskumov) pri Polytechnike Wroclawskej (Wrocław University of Technology) vo Wroclavi. Toto centrum bolo založené v roku 1971. Tu sa venoval výskumu teoretických základov prognostických aktivít. V rokoch 1981 až 1984 pracoval ako referent na Úrade prezídia Československej akadémie vied pre metodické vedenie prognostických rozborov vykonávaných členmi vedeckých kolégií. V rokoch 1984 až 1990 pracoval ako vedecký pracovník Kabinetu metód plánovania Ekonomického ústavu ČSAV. Od roku 1991 až do svojej smrti v roku 2014 pracoval ako docent hospodárskej politiky Vysokej školy ekonomickej v Prahe, kde pôsobil na Národohospodárskej fakulte. Prednášal a vyučoval Základy hospodárskej prognostiky a Základy metodológie štúdií budúcnosti.

Futurológ

František Petrášek bol predovšetkým prognostikom a futurológom. V roku 1981 vypracoval pre Oddelenie KPM (Komplexného prognostického modelovania) organizácie Sportpropag štúdiu Východiska metodológie prognózování pro řízení inovačních procesu. Intenzívne sa prognostikou a futurologiou zaoberal od roku 1984. V septembri 1984 bola založená Odborná sekcia prognostiky (OSP) Mestského výboru Komitétu pre vedecké riadenie ČSVTS Praha. V rámci tejto odbornej sekcie prognostiky František Petrášek organizoval podujatia, prednášky, semináre a konferencie a vydával časopis – spravodaj s názvom Prognostika. Vydával tu tiež zborníky z konferencií Aktuálne otázky prognostiky. Túto Odbornú sekciu prognostiky možno považovať za predchodcu Občianskej futurologickej spoločnosti a konferencie Aktuálne otázky prognostiky za predchodcu medzinárodného kolokvia Koncipovanie budúcnosti v Európe.

Futurologické aktivity

V roku 1990 sa František Petrášek podieľal na založení Občianskej futurologickej spoločnosti OFS. Vykonával funkciu predsedu OFS od roku 1990 až do roku 2014. Každé dva roky ako predseda OFS organizoval medzinárodné futurologické kolokvium Koncipování budoucnosti v Evropě. Spolu zorganizoval 12 ročníkov tohoto futurologického kolokvia.

František Petrášek sa zaoberal najmä metodológiou prognózovania a futurologie. Presadzoval špecificky koncept občianskej futurologie a rovnako aj koncept anticipatívneho vládnutia, ktorý bol založený na využívaní futurologie a futurologických poznatkov pre podporu politického rozhodovania. Futurologiu a jej metodologické nástroje chápal ako nástroje pre podporu politického rozhodovania.

Organizoval futurologické rozpravy v podobe diskusných seminárov k témam vzťahujúcim sa k budúcnosti a k problémom súčasnosti.

Publikačná a vydavateľská činnosť

Pred rokom 1989 vydával časopis Prognostika. Spolu vydal 7 čísel tohoto časopisu. Založil a vydával časopis Dialógy s budúcnosťou - Futurologická revue, kde vykonával funkciu šéfredaktora. Spolu vydal 9 čísel tohoto časopisu. Editoval a vydával zborníky z kolokvií Koncipovanie budúcnosti v Európe.

Svoje celoživotné skúsenosti z rozvoja futurologie zhrnul v roku 2009 v knižnej monografii Futurologická studia, ktorej základom je jeho koncepcia anticipatívneho vládnutia a rozhodovania, využívajúceho futurologiu ako podporný nástroj pri rozhodovaní o budúcom vývoji ekonomiky a spoločnosti. Presadzoval tiež koncept občianskej futurologie, ktorá by umožňovala participáciu občana na riešení problémov budúcnosti. Bol autorom viacerých knižných publikácií a niekoľko desiatok článkov k problematike prognózovania a futurologie. Spolupracoval s Radou vlády ČR pre sociálnu a ekonomickú stratégiu (RASES) a Centrom pre ekonomické a sociálne stratégie CESES FSV UK pri príprave Vízie rozvoja Českej republiky do roku 2015, pre ktorú spracoval podkladovú štúdiu.

Založenie Občianskej futurologickej spoločnosti

Bol členom prípravného výboru, ktorý zvolal prvé členské zhromaždenie Občianskej futurologickej spoločnosti OFS, ktoré sa konalo v Prahe 6. júna 1990. OFS bola právne zaregistrovaná 29. 6. 1990. OFS bola ustanovená ako nezávislá, nezisková a dobrovoľná organizácia s cieľom kultivácie predvídavého myslenia a koncipovania a riešenia problémov budúcnosti. Stanovy OFS boli aktualizované 15. 2. 1996 členským zhromaždením OFS. Špecifickou charakteristikou OFS je jej občianskosť, ktorá umožnila spojiť odbornú diskusiu s občianskou angažovanosťou.

František Petrášek zorganizoval 12 ročníkov medzinárodného futurologického kolokvia Koncipovanie budúcnosti v Európe, väčšinou v spolupráci s Vysokou školou ekonomickou v Prahe a v roku 2006 v spolupráci s Centrom pre ekonomické a sociálne stratégie Fakulty sociálnych vied Univerzity Karlovej v Prahe.

Na kolokviu vystúpilo mnoho významných odborníkov z oblasti futurologie a prognózovania. Medzi nimi boli napr. Robert Jungk, Pentti Malaska, Bart van Steenberg, Mika Mannermaa, Peter C. Bishop, Peter H. Metler, Juha Kaskinen, Jan Waszkiewicz, Roman Galar, Tadeusz Zipser a ďalší.

Medziuniverzitné stredisko štúdií budúcnosti

V roku 1991 sa podieľal na založení Medziuniverzitného strediska štúdií budúcnosti, ktoré viedol až do ukončenia jeho činnosti v roku 1997. Náplňou tohto strediska bola organizácia spolupráce v oblasti futurologie medzi jednotlivými univerzitami v rámci Československa a neskôr aj medzi univerzitami v Čechách a na Slovensku.

Spolu s týmto strediskom bola založená futurologická knižnica, kde bola sústredená literatúra z odboru futurologie plus študentské práce na tému budúcnosti. Stredisko a knižnica boli umiestnené v budove Vysoké školy ekonomickej na Černej ulici v Prahe.

Doc. PhDr. František Petrášek, CSc. zomrel 25. marca 2014.

Záver

František Petrášek významne prispel k položeniu základov futurologie ako vedy o budúcnosti v Československu a zanechal po sebe veľké futurologické dielo, na ktoré budú môcť záujemcovia o skúmanie budúcnosti ešte dlho nadväzovať.

Vybraná bibliografia

Knihy

- Petrášek, František, Kroupa, Vladimír a kol. (1964): Základy fyziky. Fyzikální základy průmyslových výrob pro ekonomy a hospodářské pracovníky. Práce, Praha, 1964, 263 str.
- Petrášek, František (1988): Hospodářsky účelné prognózování - východiska metodologie. Academia, Praha, 1988, 112 str.
- Petrášek, František (1992): Základy hospodářské prognostiky. Určeno pro studenty všech fakult. Část I. Vysoká škola ekonomická, Praha, 1992, 83 str.
- Petrášek, František (1994): Základy hospodářské prognostiky. Část I. Vysoká škola ekonomická, Praha, 1994, ISBN 80-7079-281-7, 112 str.
- Petrášek, František (1997): Základy hospodářské prognostiky. Vysoká škola ekonomická, Praha, 1997, ISBN 80-7079-872-6, 143 str.
- Petrášek, František (2009): Futurologická studia. Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica, Praha, 2009, ISBN 9788024515175, 272 str.

Kandidatská dizertačná práca

- Petrášek, František (1968): Příspěvek k prognostice empirických věd a jejich společenského účinku. Vysoká škola ekonomická, Praha, 1968

Zborníky

- Aktuální problémy prognostiky. (Odborná redakce František Petrášek, Miloš Zeman, Hermína Měkútová). Dům techniky ČSVTS 1986, Praha, 1986
- Aktuální problémy prognostiky '88. Seminář Praha 1988. Dům techniky ČSVTS. (Sborník referátů). Úvod František Petrášek. Dům techniky ČSVTS, Praha, 1988
- Koncipování budoucnosti v Evropě. Upravený přepis zvukového záznamu z mezinárodního kolokvia pořádaného Občanskou futurologickou společností společně s Akademií J. A. Komenského ve dnech 6. a 7. května 1991 v Jílovišti u Prahy. Meziuniverzitní program studií budoucnosti Sdělení č. 1 / 1992, Středisko MPSB, Vysoká škola ekonomická v Praze, Praha, 1992, 54 str.
- Koncipování budoucnosti v Evropě '97. Designing the Future in Europe '97. Sborník příspěvku ze 4. mezinárodního kolokvia „Koncipování budoucnosti v Evropě '97 pořádaného Občanskou futurologickou společností za štědrého sponzorského příspěví Nadace Konráda Adenauera, Centra pro demokracii a svobodné podnikání a s podporou Vysoké školy ekonomické v Praze ve dnech 16. - 20. června 1997 v Praze. Redaktor : František Petrášek. Občanská futurologická společnost, Praha, 1997, 120 str.
- Koncipování budoucnosti v Evropě '99. Designing the Future in Europe '99. Sborník příspěvku z 5. mezinárodního kolokvia Koncipování budoucnosti v Evropě '99 pořádaného Občanskou futurologickou společností s podporou Vysoké školy ekonomické v Praze ve dnech 7. a 8. září 2001 v Praze. Redaktor: František Petrášek. Editace: Barbora Slintáková, Miluška Hlinovská. Občanská futurologická společnost, Praha, 1999, 74 str.
- Koncipování budoucnosti v Evropě 2001. Sborník příspěvku z 6. mezinárodního kolokvia Koncipování budoucnosti v Evropě pořádaného Občanskou futurologickou společností s podporou Vysoké školy ekonomické v Praze ve dnech 10. až 12. září 2001 v Praze. Redaktor: František Petrášek. Editace: Barbora Slintáková. Občanská futurologická společnost, Praha, Vysoká škola ekonomická v Praze, Praha, 2002, ISBN 80-245-0298-4, 132 str.
- Koncipování budoucnosti v Evropě 2003. Sborník příspěvku ze 7. mezinárodního kolokvia Koncipování budoucnosti v Evropě pořádaného Občanskou futurologickou společností s podporou Vysoké školy ekonomické v Praze ve dnech 8. až 10. září 2003 v Praze. Redakce

sborníku: František Petrášek, Barbora Slintáková. Občanská futurologická společnost, Praha, 2004, ISBN 80-903440-0-3, 178 str.

Petrášek, František, Slintáková, Barbora, Klinec, Ivan (editoři) (2010): Koncipování budoucnosti v Evropě 2007. Sborník příspěvků z 9. mezinárodního kolokvia Koncipování budoucnosti v Evropě 2008 pořádaného Občanskou futurologickou společností ve dnech 1.-2. února 2008 v budově Vysoké školy ekonomické v Praze. Občanská futurologická společnost, Praha, 2010, ISBN 978-80-903440-1-3, 170 str.

Učebné texty

Petrášek, František (1969): Metodologie programování v oblasti vědy a techniky. Učební text pro postgraduální studium. Vysoké učení technické, Brno, 26 str.

Petrášek, František (1975): Metodologické základy prognózování vědeckotechnického rozvoje. Učební text pro PGS ÚTMŘ. Ústav teorie a metod řízení strojírenské výroby, Fakulta strojní, VUT, Brno, 1975, 105 str.

Dráb, Zdeněk, Petrášek, František, Žádný, Ivo (1977): Systémové pojetí prognostiky. Dům techniky ČSVTS Praha, Praha, 1977

Výskumné správy

Petrášek, František (1968): Příspěvek k prognostice empirických věd a jejich společenského účinku. Výzkumná zpráva č.19, VÚEPS, Praha, 1968

Petrášek, František (1970): Příspěvek k rozboru kritérií řízení vědy. Výzkumná zpráva č.19b, VÚEPS, Praha, 1970

Petrášek, F., Skalina P., Zíka, O. (1972): Základy systematického prognózování vědeckotechnického rozvoje. Část II. Výzkumná zpráva č. 1022/72, UVTR, Praha, 1972

Petrášek, F., Skalina P., Machová, V.(1973): Základy systematického prognózování vědeckotechnického rozvoje. Část III. Výzkumná zpráva č. 806/73, UVTR, Praha, 1973

Petrášek, František (1981): Východiska metodologie prognózování pro řízení inovačních procesů. Výzkumná zpráva. Oddelení KPM, SPORTPROPAG, Praha 1981

Petrášek, František (1983): K výsledkům anketního šetření v systému vedoucích pracovníků vědeckotechnického rozvoje. Prognostická činnost a její informačního zabezpečení. Dům techniky ČSVTS, Brno, 109 str.

Petrášek, František (1983): Studie procesu prognózování – rozbor stavu na vedoucích pracovnících vědeckotechnického rozvoje v čs. národním hospodářství. Výzkumná zpráva EÚ ČSAV, Praha 1983

Petrášek, František (1983): Prognózování v národním hospodářství. Výzkumná práce EÚ ČSAV, Praha 1983

Články

Petrášek, František (1969): Prognostika empirických věd. In: Sociologický časopis č. 2 / 1969, str. 150-155

Petrášek, František (1976): “K otázce smyslu prognóz rozvoje vědy a techniky v procesu národohospodářského plánování.” In: Trend č.6 / 1976, str. 6-11

Petrášek, František (1978): On the Interpretation of Forecasting Object as a Developmental Factor. In: Prace naukoznawcze i prognostyczne. Nr. 1 (18) / 1978, Politechnika Wroclaw, Wroclaw, 1978, str. 41-51

Petrášek, František (1982): “K metodologii řízení národního hospodářství – reflexe z oblasti prognostiky.” In: Politická ekonomie č.10 / 1982, str. 1047-1058

Petrášek, František (1985): “O východiscích usměrňování prognostické činnosti v národním hospodářství.” In: Trend č.1 / 1985, str. 1-7

- Petráček, František (1987): Je prognostika zvláštní profesí ? In: Prognostika č.1 / 1987 Studijní texty a aktuální informace pro potřeby odborné sekce prognostiky MV Komitétu pro vědecké řízení ČSVTS Praha a pro účastníky jejích akcí. Odborná sekce pro prognostiku Komitétu pro vědecké řízení ČSVTS, Praha, 1987, str. 3-8
- Petráček, František, Šebelík, Jan (1987): Ze světa prognostiky. In: Prognostika č.2 / 1987 Studijní texty a aktuální informace pro potřeby odborné sekce prognostiky MV Komitétu pro vědecké řízení ČSVTS Praha a pro účastníky jejích akcí. Odborná sekce pro prognostiku Komitétu pro vědecké řízení ČSVTS, Praha, 1987, str. 52-55
- Petráček, František (1987): Zpusob myšlení a prognózování. In: Prognostika č.3 / 1987 Studijní texty a aktuální informace pro potřeby odborné sekce prognostiky MV Komitétu pro vědecké řízení ČSVTS Praha a pro účastníky jejích akcí. Odborná sekce pro prognostiku Komitétu pro vědecké řízení ČSVTS, Praha, 1987, str. 24-30
- Petráček, František (1988): Co jsme slyšeli o budoucnosti... In: Prognostika č.4 / 1987 Studijní texty a aktuální informace pro potřeby odborné sekce prognostiky MV Komitétu pro vědecké řízení ČSVTS Praha a pro účastníky jejích akcí. Odborná sekce pro prognostiku Komitétu pro vědecké řízení ČSVTS, Praha, 1988, str. 38-42
- Petráček, František (1988): Úvod. In: Aktuální problémy prognostiky. Seminář Praha 1988. Dům techniky CSVTS. (Sborník referátu). Úvod František Petráček. Dům techniky ČSVTS, Praha, 1988
- Petráček, František (1989): Kde jsou základy prognostického umění ? Prognostika č.6 / 1989 Studijní texty a aktuální informace pro potřeby odborné sekce prognostiky MV Komitétu pro vědecké řízení ČSVTS Praha a pro účastníky jejích akcí. Odborná sekce pro prognostiku Komitétu pro vědecké řízení ČSVTS, Praha, 1989, str. 30-36
- Petráček, František (1993): Milý čtenáři, jde o Vaši budoucnost. In: Dialogy s budoucností. Futurologická revue. č. 1 / 1993, Občanská futurologická společnost, Praha, Pressconsult a.s., Praha, 1993, 62 str., str. 1-2
- Petráček, František (1993): Od idee ke společenské instituci pro studium budoucnosti. In: Dialogy s budoucností. Futurologická revue. č. 2 / 1993, Občanská futurologická společnost, Praha, Pressconsult a.s., Praha, 1993, 68 str., str. 5-18
- Petráček, František (1993): Způsob myšlení a prognózování. In: Dialogy s budoucností. Futurologická revue. č. 2 / 1993, Občanská futurologická společnost, Praha, Pressconsult a.s., Praha, 1993, 68 str., str. 48-50
- Petráček, František (1995): Potřebujeme studia budoucnosti? Hospodářské noviny, 28.8.1995
- Petráček, František (1995): Futurologie jako inspirace politiku. In: Mezinárodní politika číslo 11 / 1995, ročník XIX, ISSN 0543-7962, str. 14-16
- Petráček, František (1995): Doslov. In: Babič, Igor (1995): Úvod do prostorové ekonomiky. CERM, Brno, 104 str.
- Petráček, František (1996): Futurologie pro politickou praxi. In: Dialogy s budoucností. Futurologická revue. č. 7 / 1996, Občanská futurologická společnost, Praha, 1996, ISSN 1210-0487, 38 str., str. 9-15
- Petráček, František (1996): Od idee ke společenské instituci pro studium budoucnosti. Futurologie jako všespolečenské hnutí. In: Klinec, Ivan, Majtán, Michal (editori): Civilizácia a budúcnosť. Almanach Futurologickej spoločnosti na Slovensku. 1990-1996. Futurologická spoločnosť na Slovensku, Bratislava, Júl 1996, 256 str., str. 56-59
- Petráček, František (1997): Future Oriented Policymaking in the European Calendar. In: Koncipování budoucnosti v Evropě '97. Designing the Future in Europe '97. Sborník příspěvku ze 4. mezinárodního kolokvia „Koncipování budoucnosti v Evropě '97 pořádaného Občanskou futurologickou společností za štědrého sponzorského příspěví Nadace Konráda Adenauera, Centra pro demokracii a svobodné podnikání a s podporou Vysoké školy ekonomické v Praze ve dnech 16. - 20. června 1997 v Praze. Redaktor : František Petráček. Občanská futurologická společnost, Praha, 1997, 120 str., str. 20-28

- Petráček, František (1997): Hledání politických řešení globálního problému. In: Mezinárodní politika číslo 1 / 1997, ročník XXI, ISSN 0543-7962, str. 4-6
- Petráček, František (1997): O naší občanské futurologické společnosti. In: Mezinárodní politika číslo 3 / 1997, ročník XXI, ISSN 0543-7962, str. 35-37
- Petráček, František (1999): Předmluva. In: Koncipování budoucnosti v Evropě '99. Designing the Future in Europe '99. Sborník příspěvku z 5. mezinárodního kolokvia Koncipování budoucnosti v Evropě '99 pořádaného Občanskou futurologickou společností s podporou Vysoké školy ekonomické v Praze ve dnech 7. a 8. září 2001 v Praze. Redaktor: František Petráček. Editace: Barbora Slintáková, Miluška Hlinovská. Občanská futurologická společnost, Praha, 1999, 74 str., str. 5-7
- Petráček, František (2000): Východiska metodologie strategického výhledu. In: Sborník analytických studií Strategický program sociálního a ekonomického rozvoje České republiky. Rada vlády České republiky pro sociální a ekonomickou strategii. Praha, únor 2000, str. 7-27
- Petráček, František (2001): Futures Studies in the Czech Republic. In: Nováky, Erzsébet, Varga, Viorica Ramba, Koszegi, Mária Kalas (editors) (2001): Futures Studies in the European Ex Socialist Countries. World Futures Studies Federation, UNESCO, Futures Studies Centre, Budapest University of Economic and Public Administration, Budapest, 2001, ISBN 963 503 263 3, 211 str., str. 44-57
- Petráček, František (2002): Předmluva. In: Koncipování budoucnosti v Evropě 2001. Sborník příspěvku z 6. mezinárodního kolokvia Koncipování budoucnosti v Evropě pořádaného Občanskou futurologickou společností s podporou Vysoké školy ekonomické v Praze ve dnech 10. až 12. září 2001 v Praze. Redaktor: František Petráček. Editace: Barbora Slintáková. Občanská futurologická společnost, Praha, Vysoká škola ekonomická v Praze, Praha, 2002, ISBN 80-245-0298-4, 132 str., str. 9-11
- Petráček, František (2002): O kulturním významu představ o budoucnosti. In: Koncipování budoucnosti v Evropě 2001. Sborník příspěvku z 6. mezinárodního kolokvia Koncipování budoucnosti v Evropě pořádaného Občanskou futurologickou společností s podporou Vysoké školy ekonomické v Praze ve dnech 10. až 12. září 2001 v Praze. Občanská futurologická společnost, Praha, Vysoká škola ekonomická v Praze, Praha, 2002, ISBN 80-245-0298-4, 131 str., str. 28-35
- Petráček, František (2002): Předvídavé rozhodování v hospodářské politice. In: Šaroch, Stanislav a kolektiv (2002): Vybrané kapitoly z hospodářské politiky. Národohospodářská fakulta Vysoké školy ekonomické v Praze, Vysoká škola ekonomická, Praha 2002, ISBN 80-245-0297-6, str. 215-228
- Petráček, František (2003): Prognostická praxe v českých zemích před rokem 1989. Praha, říjen 2003, 33 str.
- Petráček, František (2004): Předmluva. In: Koncipování budoucnosti v Evropě 2003. Sborník příspěvku ze 7. mezinárodního kolokvia Koncipování budoucnosti v Evropě pořádaného Občanskou futurologickou společností s podporou Vysoké školy ekonomické v Praze ve dnech 8. až 10. září 2003 v Praze. Redakce sborníku: František Petráček, Barbora Slintáková. Občanská futurologická společnost, Praha, 2004, ISBN 80-903440-0-3, 178 str., str. 3
- Petráček, František (2004): Vědomí stálosti a proměnnosti v politické praxi. In: Koncipování budoucnosti v Evropě 2003. Sborník příspěvku ze 7. mezinárodního kolokvia Koncipování budoucnosti v Evropě pořádaného Občanskou futurologickou společností s podporou Vysoké školy ekonomické v Praze ve dnech 8. až 10. září 2003 v Praze. Redakce sborníku: František Petráček, Barbora Slintáková. Občanská futurologická společnost, Praha, 2004, ISBN 80-903440-0-3, 178 str., str. 12-17
- Petráček, František (2004): Forecasting and Decision - Making: a Permanent Problem. In: Potuček, Martin, Nováček, Pavel, Slintáková, Barbora (editors) (2004): The First Prague Workshop on Futures Studies Methodology. CESES FSV UK, Praha 2004, 127 str., str. 85-90
- Petráček, František (2008): O anticipaci a formách lidského jednání. In: Samson, Ivo, Čírtková, Ludmila, Topinka, Daniel, Joch, Roman, Hvižďala, Karel, Bělohradský, Václav, Milén, Petr,

- Petrášek, František, Kuška, Martin: ECCE HOMO. (NE)MOCNÝ HRÁČ ZÍTRKA. Československá konference s mezioborovým dialógem. Sborník. ČASP Česká asociace studentu psychologie, Olomouc, 2008, ISBN 978-80-270-6026-9, 96 str., str. 70-76
- Petrášek, František (2010): Futurologická studia jako pramen informací pro formulaci politických problémů. In: Petrášek, František, Slintáková, Barbora, Klinec, Ivan (editoři) (2010): Koncipování budoucnosti v Evropě 2007. Sborník příspěvků z 9. mezinárodního kolokvia Koncipování budoucnosti v Evropě 2008 pořádaného Občanskou futurologickou společností ve dnech 1.-2. února 2008 v budově Vysoké školy ekonomické v Praze. Občanská futurologická společnost, Praha, 2010, ISBN 978-80-903440-1-3, 170 str., str. 107-124
- Petrášek, František (2010): Designing the Future in Europe: a story of one international colloquium. In: Kuklinski, Antoni, Muszynsky, Janisla, Roman, Grzegorz, Waskiewicz, Jan (Editors) (2010): Europa Quo Vadis? Wrocław: Lower Silesian Conference. Marshal's Office of Lower Silesia, Lower Silesian Foundation for Regional Development, Wrocław, Poland, 2010, ISBN 978-83-932287-0-6, 321 str., str. 193-202
- Petrášek, František (2010): Proslov k oslavě dvacátého výročí založení Občanské futurologické společnosti. Občanská futurologická společnost, Praha, 10. 12. 2010, 4 str.
- Petrášek, František (2012): Futurologické myšlení jako podpora politických rozhodnutí. In: Iveta Pauhofová a kolektiv (2012): Paradigmy zmien v 21. storočí. Hľadanie kontúr v mozaike. Ekonomický ústav SAV, Bratislava, 2012, ISBN 978-80-7144-194-6, 240 str., str. 58-77, 221-222
- Petrášek, František (2013): O naši spoločnosti. Občanská futurologická společnost, Praha, 19. 1. 2013, 2 str.
- Petrášek, František (2013): Futurologické studie ve společenské praxi. Občanská futurologická společnost, Praha, 20. 1. 2013, 11 str.
- Petrášek, František (2014): Předmluva. In: Koncipování budoucnosti v Evropě 2013. Sborník příspěvků z 12. mezinárodního kolokvia Koncipování budoucnosti v Evropě 2013 konaného 21 a 22 listopadu 2013 na Vysoké škole ekonomické v Praze. Redakce sborníku: Barbora Slintáková. Občanská futurologická společnost, Praha, 2014, 95 str., str. 5-6

Rozhovor

- František Petrášek, Martin Soldát (2015): Dialog o transformaci s Františkem Petráškem. Rozhovor Martina Soldáta s Františkem Petráškem. Fenomén Transformace. Čtyřicáté deváté číslo šestiú 9 / 2015. Revue Prostor, Přítomnost – společenská revue, Institut pro péči o kulturní a intelektální dědictví o.s., str. 3-15

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- Klinec, Ivan, Majtán, Michal (editoři) (1996): Civilizácia a budúcnosť. Almanach Futurologickej spoločnosti na Slovensku. 1990-1996. Futurologická spoločnosť na Slovensku, Bratislava, Júl 1996, 256 str.
- Klinec, Ivan (2015): František Petrášek – človek, pedagóg, futuroológ (1934-2014). In: Futurum – Informační zpravodaj Občanské futurologické společnosti č.1 / 2015. Občanská futurologická společnost, Praha, str. 2-6
- Klinec, Ivan (2015): František Petrášek – vybraná bibliografia. In: Futurum – Informační zpravodaj Občanské futurologické společnosti č.1 / 2015. Občanská futurologická společnost, Praha, str. 8-14
- Petrášek, František (1988): Hospodářsky účelné prognózování - východiska metodologie. Academia, Praha, 1988, 109 str.
- Petrášek, František (1996): Od idee ke společenské instituci pro studium budoucnosti. Futurologie jako všespoločenské hnutí. In: Klinec, Ivan, Majtán, Michal (editoři): Civilizácia a budúcnosť.

- Almanach Futurologickej spoločnosti na Slovensku. 1990-1996. Futurologická spoločnosť na Slovensku, Bratislava, Júl 1996, 256 str., str. 56-59
- Petrášek, František (1997): Základy hospodárskej prognostiky. Vysoká škola ekonomická, Praha, 1997, ISBN 80-7079-872-6, 143 str.
- Petrášek, František (1997): O naši občanské futurologické spoločnosti. In: Mezinárodní politika číslo 3 / 1997, ročník XXI, ISSN 0543-7962, str. 35-37
- Petrášek, František (2001): Futures Studies in the Czech Republic. In: Nováky, Erzsébet, Varga, Viorica Ramba, Koszegi, Mária Kalas (editors) (2001): Futures Studies in the European Ex Socialist Countries. World Futures Studies Federation, UNESCO, Futures Studies Centre, Budapest University of Economic and Public Administration, Budapest, 2001, ISBN 963 503 263 3, 211 str., str. 44-57
- Petrášek, František (2003): Prognostická praxe v českých zemích před rokem 1989. Praha, říjen 2003, 33 str.
- Petrášek, František (2009): Futurologická studia. Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica, Praha, 2009, ISBN 9788024515175, 272 str.
- Petrášek, František (2010): Futurologická studia jako pramen informací pro formulaci politických problémů. In: Petrášek, František, Slintáková, Barbora, Klinec, Ivan (editoři) (2010): Koncipování budoucnosti v Evropě 2007. Sborník příspěvků z 9. mezinárodního kolokvia Koncipování budoucnosti v Evropě 2008 pořádaného Občanskou futurologickou společností ve dnech 1.-2. února 2008 v budově Vysoké školy ekonomické v Praze. Občanská futurologická společnost, Praha, 2010, ISBN 978-80-903440-1-3, 170 str., str. 107-124
- Petrášek, František (2010): Designing the Future in Europe: a story of one international colloquium. In: Kuklinski, Antoni, Muszynsky, Janisla, Roman, Grzegorz, Waskiewicz, Jan (Editors) (2010): Europa Quo Vadis? Wrocław: Lower Silesian Conference. Marshal's Office of Lower Silesia, Lower Silesian Foundation for Regional Development, Wrocław, Poland, 2010, ISBN 978-83-932287-0-6, 321 str., str. 193-202
- Petrášek, František (2010): Proslov k oslavě dvacátého výročí založení Občanské futurologické společnosti. Občanská futurologická společnost, Praha, 10. 12. 2010, 4 str.
- Petrášek, František (2012): Futurologické myšlení jako podpora politických rozhodnutí. In: Iveta Pauhofová a kolektiv (2012): Paradigmy zmien v 21. storočí. Hľadanie kontúr v mozaike. Ekonomický ústav SAV, Bratislava, 2012, ISBN 978-80-7144- 194-6, 240 str., str. 58-77, 221-222
- Petrášek, František (2013): O naši spoločnosti. Občanská futurologická společnost, Praha, 19. 1. 2013, 2 str.
- František Petrášek, Martin Soldát (2015): Dialog o transformaci s Františkem Petráškem. Rozhovor Martina Soldáta s Františkem Petráškem. Fenomén Transformace. Čtyřicáté deváté číslo šestiú 9 / 2015. Revue Prostor, Přítomnost – společenská revue, Institut pro péči o kulturní a intelektální dědictví o.s., str. 3-15

PRÍLOHY

Príloha č.1

FRANTIŠEK PETRÁŠEK: PROSLOV K OSLAVĚ DVACÁTÉHO VÝROČÍ ZALOŽENÍ OBČANSKÉ FUTUROLOGICKÉ SPOLEČNOSTI

Oslavujeme výročí jedné z občanských iniciativ, které se rodily v době vzruchu občanského i občanského uvědomění po rozpadu systému totalitních vlád ve střední Evropě koncem

osmdesátých let minulého století. Je to oslava iniciativy zvláštní, založené na zájmu jednotlivců o předvídavé myšlení při rozhodování o jejich činnostech. Není proto ani divu, že její vznik u nás historicky souvisel s nespokojeností obyvatel s informačním selháváním totalitních vlád, a že tyto vlády kladly nositelům futurologických iniciativ odpor.

Občanská futurologická společnost vznikla z dlouhodoběji se konstituující a zprvu neveřejné iniciativy jednotlivců. Byla ustavena na prvním členském shromáždění konaném v Radiopaláci v Praze na Vinohradech dne 6. června 1990, které svolal přípravný výbor (ve složení: doc. Ing. Dagmar Marhulová, CSc., Ing. Hermína Měkutová, CSc., PhDr. František Petrášek, CSc., PhDr. Martin Potůček, CSc., JUDr. Josef Schorcht, ing. Jiří Vraný a Ing. Miloš Zeman). Tento výbor, ustavený v listopadu 1989 z řad odborníků zájmově spjatých s futurologickým uvažováním, vypracoval návrh jejího organizačního řádu. Projednání řádu a jeho přijetí tímto členským shromážděním umožnily, že OFS byla dne 29. 6. 1990 právně zaregistrována jako jedna z prvních nezávislých občanských organizací s celostátní působností, které vznikaly po listopadové revoluci v tehdejší Československé federativní republice. Jejím posláním se staly, cituji tento řád: „kultivace předvídavého myšlení a odstraňování zábran, které ho ve společnosti tlumí“.

Jako základní metodu plnění takového poslání zvolila OFS činnost vzdělávací a osvětovou, když řád uvádí: „Při plnění svého poslání bude OFS vyvíjet iniciativu ve vzdělávání a osvětě občanů zaměřenou na osvojování metod výzkumu budoucnosti a postupů předvídavého uvažování“.

Zakladatelé si byli vědomi, že vzdělávací funkce nově vznikající organizace jí vtiskuje charakter dlouhodoběji a univerzálněji působící občanské iniciativy a činí její společenský úspěch závislým na kvalitě znalostí a zkušeností těch, kdo výzkum budoucnosti a začleňování jeho výsledků do rozhodování obyvatel vykonávají. Opět zde cituji řád: „OFS chce chránit zájmy svých členů a vytvořit pro ně svou činností fórum nezávislé na činnosti politických stran“ a rovněž „svou činností chce OFS vytvářet základnu pro uplatnění dosud neoficiálně angažovaných jednotlivců ze všech odborných oblastí výzkumu budoucnosti, a to ve prospěch demokratické společnosti“. Řád byl dne 21. března 1996 za účelem souladu s požadavky na právní subjektivitu OFS v nově vzniklé České republice novelizován a je platný dodnes.

Činnost OFS se ovšem při plnění zmíněného poslání musela přizpůsobovat v uplynulých dvaceti letech změnám zájmů a chování obyvatel v nových podmínkách demokraticky organizovaného veřejného života a souběžně se vyrovnávat se změnami v myšlení i chování obyvatel vyvolanými globálními civilizačními procesy. Bylo to období poměrně rychlých změn původu občanských nejistot a i změn potřeb představ o budoucnosti. Ke společenské poptávce po průzkumu budoucích inovačních příležitostí se přidružovala ve stále rozsáhlejší míře poptávka manažerů a politiků po takovém výzkumu budoucnosti, který napomáhá zmenšovat rozhodovací nejistoty týkající se změn způsobů vzájemného soužití obyvatel a jejich soužití s okolní přírodou. OFS byla tak postavena před úkol podpořit nové směry futurologického výzkumu i jeho metodologie a zaměřit vzdělávací a osvětové úsilí nejen na technickou a ekonomickou veřejnost, ale mnohem intenzivněji se věnovat veřejnosti manažerské a politické, řečeno v současném manažerském žargonu, věnovat pozornost i průzkumu možných budoucích forem vládnutí a odpovídajícím projektům změn společenské techniky, organizace kooperací i změn poslání společenských institucí.

Již první měsíce činnosti OFS potvrdily představu, že plnit takto pojaté poslání nebude snadné. První komplikací byl odchod řady aktivních členů OFS do nově vznikajících demokratických institucí, kde se počali zabývat řešením naléhavých operativních manažerských problémů. Většina z nich se sporadicky účastnila jejich aktivit i nadále, avšak jejich soustavnou činnost ve prospěch poslání OFS jsme jako členové postrádali již od konce roku 1990.

Druhou překážkou byly nové nároky na znalosti týkající se naukového a metodologického zázemí činnosti OFS. Zatímco metodologie předvídání byla celosvětově rozvíjená pro řešení inovační politiky podnikatelů a vlád po celou druhou polovinu minulého století a byla v době ustavení OFS již odpovídajícím způsobem literárně i pedagogicky zpracována, takže bylo jen otázkou, jak u nás postupovat při přejímání odpovídajících světových zkušeností a poznatků, byla metodologie předvídání, užitečná pro řešení problémů politických, před dvaceti lety, a do značné míry je tak tomu dodnes, „v plenkách“ a péče o ni byla a je rozptýlena po akademických institucích působících po

celém světě. Plnění poslání OFS v této situaci vyžadovalo proto i účast jejích členů na výzkumném úsilí spojeném s budováním naukového zázemí pro takto moderní futurologii a s hledáním a budováním nových a z hlediska společenské praxe zcela netradičních cest zavádění představ o budoucí skutečnosti do rozhodovací praxe.

Předsednictvo OFS se ještě v roce 1990 rozhodlo umístit ji z uvedených důvodů na akademickou půdu, na které bude schopna snáze a dlouhodoběji plnit své vzdělávací a osvětové funkce. To se podařilo jejím umístěním do Akademie Jana Ámose Komenského na Malé Straně. Zde byl zřízen její první sekretariát, založeny byly i základy katedry pro výuku studií budoucnosti a počaly její pravidelné futurologické klubové rozpravy k aktuálním tématům. V r. 1991 zde vznikl i první český futurologický časopis *Dialogy s budoucností*, určený jako aperiodicky vycházející futurologická revue naší veřejnosti. Vycházel až do r. 2001, byl strukturován do řady rubrik, kolportován do široké veřejnosti a jeho čísla vyžadují čtenáři navštěvující knihovny v naší republice dodnes. S organizačním a finančním přispěním Akademie J. A. Komenského uspořádala OFS své první mezinárodní futurologické kolokvium „Koncipování budoucnosti v Evropě“ v roce 1991. Toto třídní setkání našich a zahraničních futurologicky orientovaných odborníků, politiků a myslitelů bylo natolik úspěšné, že nalezlo i ohlas v širší veřejnosti a formou mezinárodního bienále pokračuje, byť již ve skromnější formě, dodnes.

V roce 1991 došlo k užšímu propojení činnosti OFS s výzkumnou a pedagogickou vysokoškolskou aktivitou, a to formou spolupráce s Vysokou školou ekonomickou v Praze. Právě na této škole vzniklo již od konce šedesátých let pomyslné podhoubí pro futurologicky angažované hnutí. Vzájemné spojení zájmů OFS a VŠE manifestovalo v r. 1992 umístěním sekretariátu OFS na tuto vysokou školu a založením Střediska Meziuniverzitního programu studií budoucnosti jako společné instituce OFS a VŠE. Byla zde založena první specializovaná futurologická knihovna se studovnou a Středisko zahájilo projektové řízení integrativních studií obsahu aktuálních politických problémů na českých a slovenských vysokých školách.

Postupně tak byla organizována vícedisciplinární a víceoborová setkání těch, kteří určitý vybraný aktuální rozhodovací problém ve své denní praxi sice pocítovali, avšak zpravidla neměli dosud možnost vzájemně komunikovat při jeho řešení. Podpora takovýmto integrativně vedeným studiím praktických problémů, při kterých se hojně využívá metodologie studií budoucnosti, přišla již v prvním roce činnosti tohoto Střediska, kdy OFS obdržela zahraniční grant určený pro vypracování projektu integrativních studií transformačních procesů v České republice a pro zavedení jeho výsledků do praxe rozhodování našich poslanců. Díky tomuto grantu, získaného od celosvětově působícího Mezinárodního centra pro ekonomický růst v roce 1993, získala OFS postačující zázemí pro zahájení soustavnější výzkumné, ediční i konferenční činnosti. Poměrně rychle, v průběhu několika měsíců, zorganizovalo Středisko Meziuniverzitního programu studií budoucnosti think tank zahrnující přes 80 odborníků z různých českých, slovenských a polských vysokých škol a z dalších akademických výzkumných pracovišť, zabývajících se výzkumem budoucnosti z různých pohledů a schopných fundovaně formulovat postoje k aktuálním politicko hospodářským, právním, bezpečnostním a k dalším obyvatelsky a občansky závažným problémům.

V roce 1994 se tak zásluhou OFS na monitorech našich poslanců pracujících ve výborech parlamentu objevila vývěska napomáhající jim korektněji koncipovat rozhodnutí tím, že jim přinesla komplexnější a dlouhodobější pohledy na problémy, o kterých byli povinni rozhodovat v rámci jejich pracovního ročního kalendáře. Mezi těmi, kdo tento strategicky významný a futurologickou metodologií vedený projekt napomáhali odborně rozvíjet, nalezneme ekonoma Milana Sojku, pedagoga Vlastimila Pařízka, sociologa Martina Potůčka, ekonomku Juditu Štouračovou, regionalistu Jiřího Patočku, právníka a politologa Miloslava Hada a další specializované a futurologicky erudované odborníky a rovněž vedoucí pracovníky Parlamentního institutu, Knihovny Parlamentu ČR a vedoucí parlamentních výborů. OFS tak položila základy strategického informačního systému s poradenskou a konzultační funkcí pro členy zastupitelských sborů a dosáhla tím i prvního mezinárodního uznání, a to od sponzorující instituce. Péči o tento elektronicky fungující a znalostně i finančně náročný poradenský informační systém předala OFS v r. 1997 do rukou Parlamentního institutu ČR.

Integratívni štúdiá vo forme niekoľikadenných setkání odborníků k aktuálním a dlouhodoběji působícím rozhodovacím problémům souvisejícím s veřejně politickými zájmy počala OFS od r. 1993 organizovat i na dalších vysokých školách a akademických pracovištích v Čechách, na Moravě i na Slovensku. Setkání formou několikadenního Studia k vybranému aktuálnímu problému teorie i praxe měla ohlas jednak proto, že účastníci Studií měli možnost seznámit se s názory jiných odborníků na obsah pocítovaného politického problému a mohli snáze vzájemně koordinovat své výzkumné úsilí, jednak proto, že docházelo k výměně názorů mezi praktiky a teoretiky ve smyslu výměny zkušeností těch, kdo obsah problému rozpoznávají, a těch, kdo problém řeší v praxi, takže obě tyto strany si odnášely inspiraci pro budoucí zaměření své odborné práce. Zásahu o kvalitu přípravy a realizace těchto Studií MPSB na moravských vysokých školách nesou zejména místopředseda OFS Igor Babič, vysokoškolský učitel a výzkumný pracovník, a Věra Tomandlová, vedoucí knihovny a dokumentace Střediska MPSB, která Studia organizačně zabezpečovala a propagovala jejich ideu. Tato Studia pokračují dodnes, a to shodou okolností doslova, i když v pozměněné formě.

Péče o metodologii futurologických studií a o výuku futurologicky erudovaných odborníků na českých vysokých školách náleží mezi dlouhodobější aktivity OFS. V uplynulých dvaceti letech vznikaly v zahraničí i u nás vysokoškolsky kultivované výklady futurologické problematiky, umožňující racionálně vedenou přípravu futurologicky uvažujících odborníků. Tím se otevírá i cesta k budování osvěty směřující k objasňování možností, které lze pro předvídaté uvažování v praxi využívat. OFS přispěla k tomu, že na Vysoké škole ekonomické byl od roku 1992 zaveden povinný kurz základů futurologické metodologie, jehož součástí byla praktická cvičení posluchačů. Kolekce obsahující několik tisíc jejich prací orientovaných na futurologickou analýzu aktuálních hospodářsko a sociálně politických problémů obohatila koncem devadesátých let knihovnu OFS o rozsáhlou datovou základnu uzpůsobenou pro předvídaté rozhodování v řadě odborných oblastí společenské praxe. Podobné kurzy vznikaly přispěním členů OFS na brněnských, ostravských a dalších vysokých školách v českých zemích.

Konec minulého století a tisíciletí přinesl i přelom v praktické činnosti OFS. Na jedné straně byl její předseda přizván v roce 1999 do Rady předsednictva vlády, zabývající se dlouhodobější strategií vládního rozhodování o rozvoji naší republiky, nadějně pokračovala spolupráce s Futurologickou společností na Slovensku pořádáním společných rozprav a v rámci Meziuniverzitního programu studií budoucnosti započalo její předsednictvo uvažovat i o přípravě mezinárodního futurologicky orientovaného projektu integrovaných studií národních hospodářství těch evropských zemí, které jsou propojeny společnými Parlamentními informačními systémy. Na druhé straně však nedostatek finančních zdrojů přispěl v r. 1998 k ukončení činnosti Střediska MPSB jako společné instituce OFS a VŠE.OFS tak ztratila zdroj prostředků potřebných pro udržení již rozvětvené výzkumné, ediční, konferenční a pedagogické činnosti v české veřejnosti a jejímu předsednictvu se nepodařilo získat nové sponzory. Tím došlo k postupnému omezování jejich aktivit.

Po roce 2000, kdy bylo založeno Centrum sociálních a ekonomických strategií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, nalezla OFS v této instituci významnou odbornou podporu umožňující jí, byť v omezenější míře, pokračovat v plnění jejího poslání konferenční aktivitou. Také Vysoká škola ekonomická podporuje dnešní činnost OFS tím, že jí poskytuje prostor pro pořádání futurologických rozprav a konferencí a, což je velmi významné, umožňuje umístit její sídlo na zdejší akademickou půdu na její Národohospodářské fakultě.

Dvacetiletý vývoj činnosti OFS je možné hodnotit i jako zvláštní osud jedné z mnoha občanských iniciativ zaměřených na vzdělávání a osvětu u nás pro listopadové revoluci. Po fázi nadšení a vzepětí sil jejích členů nastává období hledání takových forem jejích činností, které musí odpovídat novým podmínkám, v nichž členové společenství právě žijí a prožívají nové civilizační výzvy. Co tedy dnes po dvacetiletých zkušenostech můžeme přát naší OFS jiného, než aby dokázala tyto formy své činnosti včas nalézat a udržovat a rozvíjet je v kontextu svého poslání? Jestliže není pochyb o tom, že poslání OFS je v souladu s obyvatelskými potřebami vyrovnávat se s obsahy nových lokálně i celosvětově působících rozhodovacích nejistot, pak i v budoucnu bude její vedení stát před povinností nalézat a udržovat komunikaci s těmi institucemi a osobnostmi, které jednak metodologii moderních futurologických studií kultivují a osvětově šíří ve společenské praxi domácí i zahraniční,

jednak s těmi obyvatelskými a občanskými organizacemi, které z titulu svých poslání participují na politicky angažovaném rozhodování v našem státě a mají zájem na likvidaci či zmenšování rozsahu zde uskutečňovaných rozhodovacích hazardů.

Na závěr mi dovoluje, abych jako dlouholetý předseda poděkoval těm, kteří se o vznik a činnost Občanské futurologické společnosti zasloužili a obětavě vykonávali veškeré nutné činnosti, z nichž mnohé i profesně organizovaným společenstvím činí nemalé potíže. Schopnost členů zajímat se o obsah poslání OFS a o způsoby jeho uskutečňování, reprezentovala vždy hlavní zdroj její síly i úspěchů jako společenské instituce a je tomu tak i dnes. Proto zasloužilým členům v roce dvacátého výročí založení OFS se rozhodlo její předsednictvo udělit čestná uznání, a to i těm, kteří již mezi námi nejsou. Ti, kdo kultivují futurologický přístup k rozhodování a jednání a budou tak činit i nadále ve prospěch obyvatelského soužití i soužití s přírodou naší planety Země, si zasluhují úctu a naše přání úspěchu v jejich osobním i občanském životě.

V Praze, dne 10. 12. 2010

František Petrášek v.r., předseda OFS

Príloha č.2

FRANTIŠEK PETRÁŠEK: O NAŠÍ SPOLEČNOSTI

Název Občanská futurologická společnost byl přijat zástupci neoficiálně působícího občanského hnutí v listopadu 1989. Ve věži Novotného lávky v Praze narýsovali základy poslání a statut naší organizace jako veřejně působícího fóra těch, kdo se zajímají o budoucí osud naší civilizace a chtějí přispět svou činností k likvidaci či ku zmírnění rozhodovacích rizik spojených s přípravou a vykonáváním veřejných rozhodnutí.

Zakladatelé tvořili profesionálně nesourodou skupinu, ale všichni měli určité zkušenosti získané při prosazování tohoto zájmu v totalitně řízeném státě a do určité míry byli i seznámeni se světovou situací futurologického nutí, takže byli i plni radostného očekávání, že demokratický režim jim otevře možnost vybudovat projekty, jejichž realizace napomůže plnit zmíněné poslání.

Přesnější představy o jeho realizaci zprvu neměli, avšak na základě nezdařených pokusů z konce šedesátých let o ustavení demokratičtějších forem vládnutí v tehdejších socialistických zemích usoudili, že racionální ovlivňování civilizačního procesu prostřednictvím zkušenostně založených představ o budoucí skutečnosti je dílem vysoce kolektivním, které klade nároky na učení a zažívání toho světa, v němž obyvatel právě rozhoduje.

Projekty, kterými Občanská futurologická společnost počala podporovat učící aktivity obyvatel po svém založení v devadesátých letech, se metodologicky opíraly o aktivity výzkumníků a učitelů vysokých škol, a to i zahraničních, a jejich výstupy směřovaly k řešení široce obyvatelsky pocíťovaných a analyticky dostatečně zdokumentovaných ohroženíplynoucích pro každého obyvatele z jeho pobytu v přírodě i z jeho účasti v civilizačním procesu samotném. Byly to mezinárodní konference, klubová studia organizovaná najednotlivých vysokých školách za účelem podrobnějšího rozpoznání příčin rozhodovacích rizik při veřejně angažovaném rozhodování, překlady a vydávání periodických zpráv osvětovém futurologickém hnutí a jeho úspěších i neúspěších i pravidelné rozpravyk aktuálním politickým problémům, v nichž účastníci usilovali o přeměnu neřešitelných nafešitelné problémy a s tím spojené změny ve způsobu stavění otázek pro politickou praxi.

Dnes se může zdát, že poslání, které je zakotveno ve statutu Občanské futurologické společnosti, je příliš náročné a politicky naivní. Tím spíše, že Občanská futurologická společnost nezavazuje členy k činnostem, jejichž prostřednictvím by získávala prostředky pro realizaci započatých projektů. Naopak, usiluje o to, aby nastartované projekty byly předány profesionálně zdatným institucím, které je mohou rozvíjet z vlastních prostředků a ve vlastních zájmech. Takto byl například v r. 1995 úspěšně předán Parlamentu ČR projek tinformační podpory strategického rozhodování členů zastupitelských sborů a jeho další odborný osud svěřen

Parlamentnímu institutu formou stálé vývěsky v elektronické síti, která byla dána k dispozici členům parlamentních výborů pro potřeby jejich učení. V roce svého založení byla naše společnost jediná, která se organizovala jako občanské hnutí pokud je známo, přidala se k této formě zájmu o budoucnost něco později i analogická společnost ve Finsku, kde ovšem státem podporované futurologické iniciativy existovaly již dříve v tamním výzkumném i vzdělávacím systému. Začátky naší aktivity byly založeny na dobrovolné a nezištně odváděné práci členů a byly opravdu radostné. Přestože řada zakládajících členů odešla v prvních letech po sametové revoluci do politické, státnické a manažerské praxe, kde někteří působí úspěšně dodnes, vzpomínají na tyto začátky v dobrém. Občanské futurologické společnosti se podařilo navázat kontakt se vzdělávací praxí v nově utvářeném demokratickém státě a na několika univerzitách najít členy i podporu pro nejnужnější konferenční, knihovnické a informační služby a pro svůj sekretariát.

V letech 1991-1997 bylo zahájeno několik rozsáhlých vzdělávacích projektů, realizovaných po roce 1993 ve vzájemně kooperujících futurologických společenstvích, totiž českém a slovenském. V roce 1991 bylo na Vysoké škole ekonomické v Praze založeno Středisko meziuniverzitního programu studií budoucnosti, které po dobu svého působení do r. 1997 pečovalo o kultivaci futurologického myšlení učením a výzkumem na vysokých školách. Koordinovalo několik projektů, které členové Občanské futurologické společnosti podporovali, a vytvářelo soustavnou celorepublikovou informační síť, ve které mohli zájemci o předvídavé rozhodování a jednání nalézt své uplatnění jak při podpoře používání vhodných metod myšlení při představování si budoucnosti v různých oblastech odborné praxe, tak podporou studií významu představ o budoucí skutečnosti pro utváření života jednotlivců a jejich společenství ze světové futurologické literatury a ze zkušeností členů dnes již celosvětového futurologického hnutí.

V současnosti pořádá Občanská futurologická společnost tematické rozpravy a od roku 1991 každé dva roky futurologická kolokvia formou tří denního setkání našich a zahraničních futurologů, politiků a státníků pod názvem Koncipování budoucnosti v Evropě. Jsou zajímavým, že přináší výměnu zkušeností a pohledů na budoucnost mezi různě specializovanými a geopoliticky odlišně angažovanými účastníky. Svědčí o tom i sborníky, které jsou nahlédnutí i na jejich webových stránkách.

Chcete-li vstoupit do našeho hnutí, budete jistě vítáni a můžete zažít chvíle neobyčejného mezilidského porozumění, které přináší společný zájem o budoucnost, byť její obsah je každým poněkud odlišně vnímán i vysvětlován. Vítání jsou zejména ti, kdo ovládají zkušenostmi podložené zobrazování proměn obsahu rozhodovacích situací v jejich odborné praxi a chtějí na těchto obrazech či modelech ukázat a předvést důsledky předvídavého či nepředvídavého jednání. Občanská futurologická společnost jim napomůže a bude podporovat mezioborové rozpravy a konference, které směřují k mezilidskému předávání a sdílení těchto obrazů a tím napomáhá účastníkům takovýchto intenzivních setkání k vytváření vícehlediskového pohledu na utváření budoucnosti nutného pro strategické myšlení a na něm založeného rozhodování, a to nejen ve vědeckovýzkumné, ale i v technické, manažerské a dnes stále rozsáhlejší v praxi politické. Ti, kdo chtějí podporovat veřejné iniciativy Občanské futurologické společnosti namířené navzdělávání a mezilidsky tolerantnější způsoby myšlení při rozhodování obyvatel, ačkoli samy nemají odbornou futurologickou průpravu, mohou svými dary podpořit a urychlit prosazování

těchto iniciativ. Předsednictvo naší neziskové společnosti jim může zabezpečit propagaci posláním jejich institucí mezi domácí i zahraniční futurologickou veřejností a napomoci poukázat na jeho strategické hodnoty pro občanské soužití. Věřím, že v roce 2013 dojde, podobně jako ve všech průmyslově civilizovaných společenstvích, i v naší vlasti k rychlému oživení zájmu o kvalitu představ o budoucí skutečnosti a k jejich praktickému uplatňování zejména v souvislosti s rychlými a celosvětově probíhajícími proměnami společenské praxe technické, správní i ideologické. Rozhodovací rizika a rozhodovací nejistoty v těchto podmínkách již nemohou být řešeny klasickými formami učení založeného výhradně na imitacích historicky osvědčených vzorů rozhodování a jednání obyvatel. Futurologické hnutí v této souvislosti chce plnit funkci iniciátora nových forem učení, založeného na vzájemné informační výměně mezi odbornými znalci a těmi, kdo se dohodují na veřejných politických scénách, a na nových praktikách výchovy těch, kdo se zde

spolupodílejím na hájení obywatelských zájmů. Zajímajte se tedy o budoucnost a pojd'tehledat inspirace pro svou budoucí činnost s námi!

Praha, 19. 1. 2013, František Petrášek

ADRESA AUTORA

Ing. Ivan KLINEC

Ekonomický ústav SAV, Šancová 56, 81105 Bratislava, Slovenská republika

e-mail: ivan.klinec@gmail.com

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.